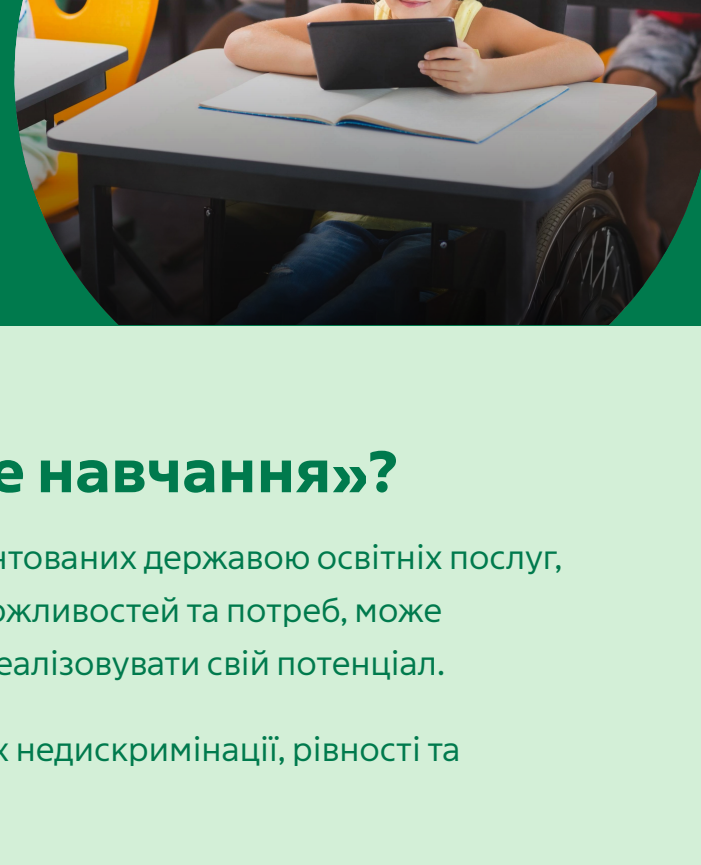

Інклюзивне навчання: майбутнє без обмежень

Покрокова стратегія забезпечення розвитку інклюзивного навчання

Освітня безбар'єрність реалізується в межах Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні за ініціативою першої леді Олени Зеленської

Що таке «інклюзивне навчання»?

Інклюзивне навчання – це система гарантованих державою освітніх послуг, де кожна і кожен, незалежно від своїх можливостей та потреб, може навчатися, розвиватися, спілкуватися і реалізовувати свій потенціал.

Таке навчання ґрунтується на принципах недискримінації, рівності та багатоманітності кожної людини.

Яка мета комплексної стратегії впровадження інклюзивного навчання?

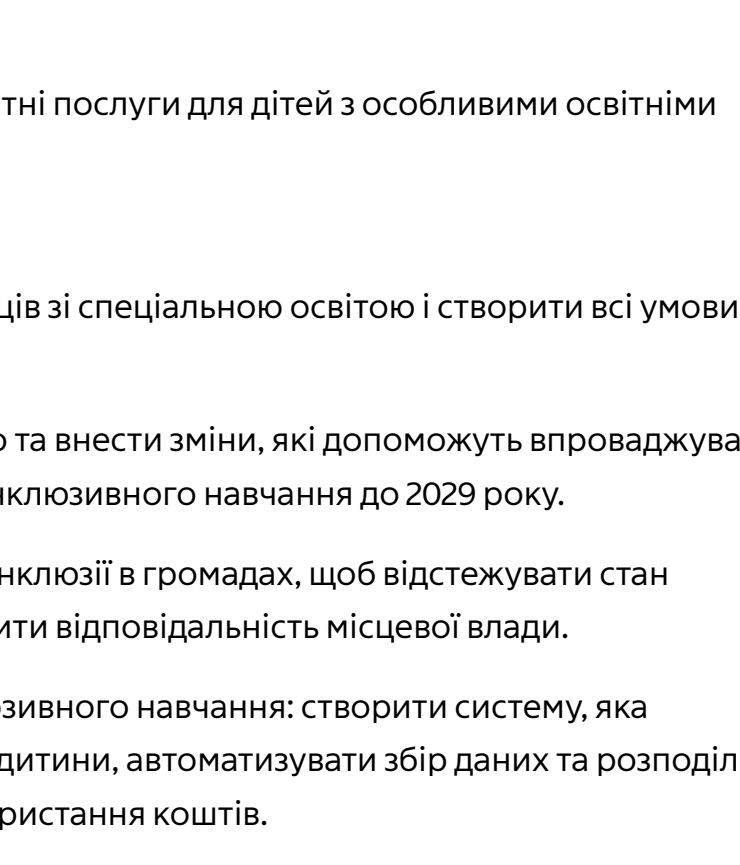
- Забезпечити рівні освітні можливості для кожного і кожної, які сприятимуть розвитку індивідуального потенціалу та соціалізації
- Створити комфортне й безбар'єрне освітнє середовище, де люди з особливими освітніми потребами зможуть отримати підтримку
- Запровадити ефективний механізм державної підтримки
- Сформувати толерантне суспільство

ЯКА СИТУАЦІЯ ЗАРАЗ?

Станом на 2023/2024 навчальний рік в Україні вчиться 60 017 дітей з особливими освітніми потребами та створено 699 інклюзивно-ресурсних центрів.

Діти з особливими освітніми потребами (ООП) щоденно стикаються з перешкодами на шляху до здобуття якісної освіти. Часто вони не можуть брати повноцінну участь в освітньому процесі через відсутність індивідуалізованих методик, допоміжних засобів для навчання, навчальних матеріалів та фізичної доступності шкіл. Тому сьогодні особливо важливо реалізувати стратегію впровадження інклюзивного навчання.

Стратегічна ціль №1

ЦІЛЬ:

забезпечити гарантовані і якісні освітні послуги для дітей з особливими освітніми потребами.

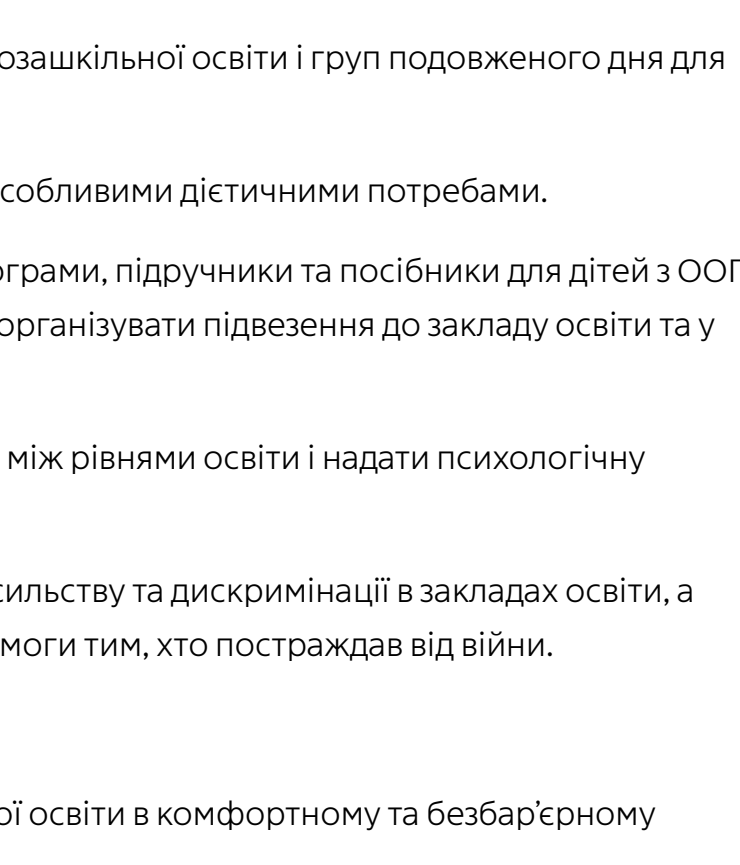
ПЛАН ДІЙ:

- Залучити потрібну кількість фахівців зі спеціальною освітою і створити всі умови для їхньої підготовки.
- Переглянути чинне законодавство та внести зміни, які допоможуть впроваджувати Національну стратегію розвитку інклюзивного навчання до 2029 року.
- Впровадити систему оцінювання інклюзії в громадах, щоб відстежувати стан інклюзивного навчання та підвищити відповідальність місцевої влади.
- Оптимізувати фінансування інклюзивного навчання: створити систему, яка враховує реальні потреби кожної дитини, автоматизувати збір даних та розподіл ресурсів, посилити контроль використання коштів.
- Створити мережу серед державних органів, яка допоможе оперативно розв'язувати питання щодо забезпечення інклюзивного навчання, доступу до інформації та фінансування у громадах.
- Забезпечити відсутність дискримінації та захистити права осіб з ООП.

ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ:

кожна дитина отримує освітні послуги, що максимально сприяють розвитку її потенціалу та можливостям соціалізації.

Стратегічна ціль №2

ЦІЛЬ:

створити умови для отримання якісних освітніх послуг відповідно до індивідуальних потреб у комфортному, безпечному, безбар'єрному, дружньому до кожного учасника освітнього процесу інклюзивному освітньому середовищі.

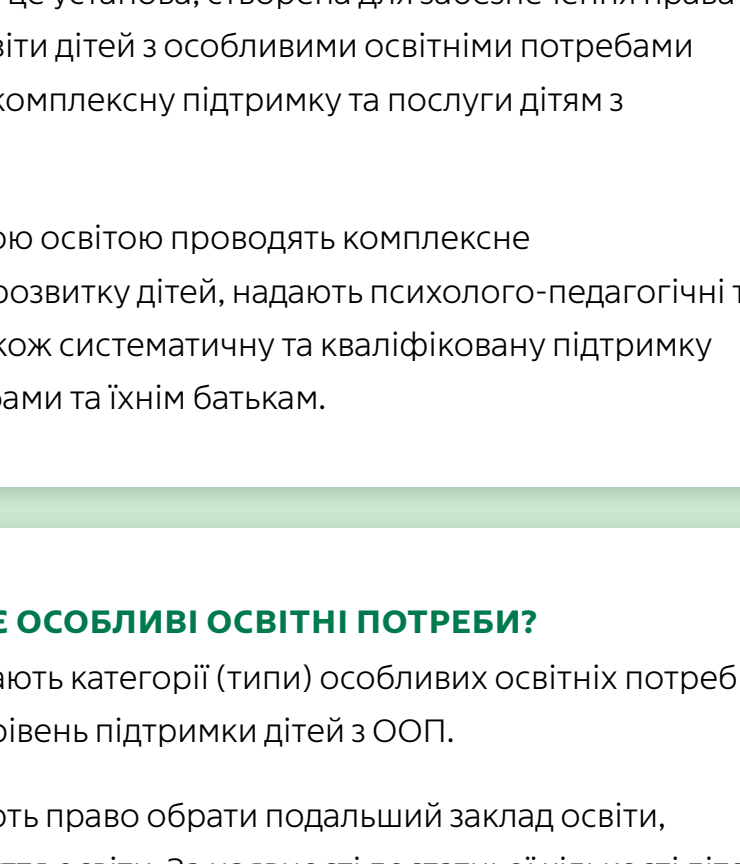
ПЛАН ДІЙ:

- Забезпечити доступність закладів освіти та їхніх укріплень для всіх. Встановити пандуси, ліфти, адаптовані туалети, спеціалізоване обладнання тощо.
- Впровадити універсальний дизайн в освітньому середовищі й адаптувати навчальні матеріали і методики під різні потреби здобувачів освіти.
- Забезпечити потрібними ресурсами для навчання фахівців зі спеціальної освіти, а також впровадити систему наставництва, супервізії та стажування для педагогічних працівників, які працюють з дітьми з ООП.
- Впровадити регулярний психолого-педагогічний супровід дітей з ООП та проведення для них корекційно-розвиткових і психолого-педагогічних занять відповідно до потреб дітей.
- Створити можливості доступу до позашкільної освіти і груп подовженого дня для дітей з ООП.
- Забезпечити харчуванням учнів з особливими дієтичними потребами.
- Надати матеріали, комп'ютерні програми, підручники та посібники для дітей з ООП згідно з їхніми потребами, а також організувати підвезення до закладу освіти та у зворотному напрямі.
- Організувати комфортний перехід між рівнями освіти і надати психологічну підтримку у цьому процесі.
- Впровадити програми протидії насильству та дискримінації в закладах освіти, а також надання психологічної допомоги тим, хто постраждав від війни.

ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ:

кожен і кожна мають доступ до якісної освіти в комфортному та безбар'єрному інклюзивному середовищі.

Стратегічна ціль №3

ЦІЛЬ:

прийняти багатоманітність людини та підвищити підтримку дітей з особливими освітніми потребами у суспільстві.

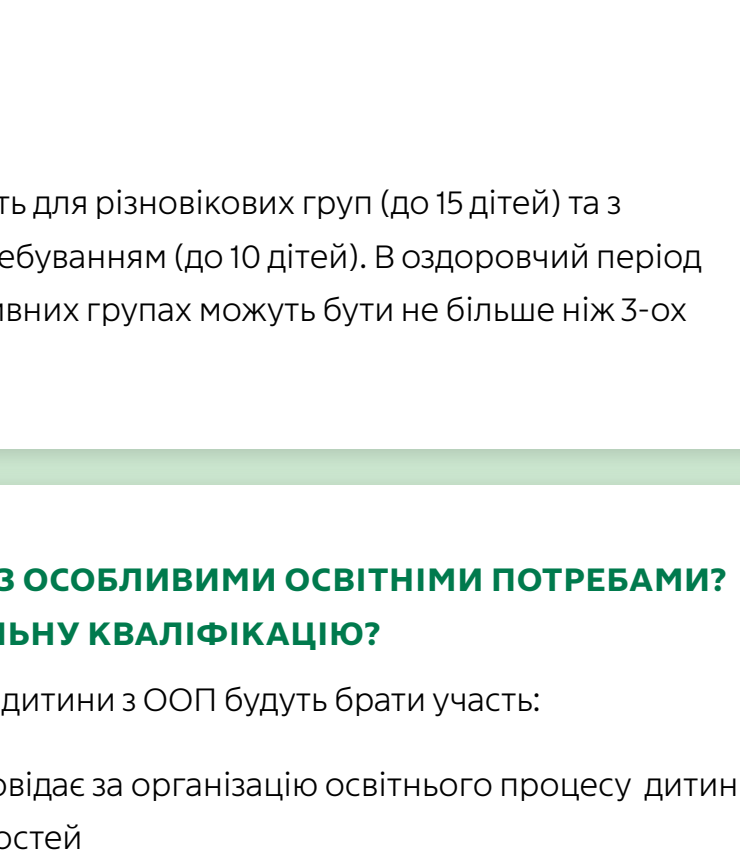
ПЛАН ДІЙ:

- Підтримувати батьків, які мають дітей з особливими освітніми потребами, допомогти у виборі та впровадженні індивідуальної освітньої траєкторії їхньої дитини
- Підвищити обізнаність щодо інклюзивного навчання серед українців
- Впровадити навчальні програми для батьків, здобувачів освіти, педагогів про важливість інклюзії, толерантності та підтримки
- Надати можливості для професійної підготовки людям з ООП та допомогти у подальшому працевлаштуванні
- Розробити програму підтримки ветеранів з інвалідністю для їхньої професійної реабілітації та реінтеграції в суспільство

ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ:

українське суспільство приймає та підтримує багатоманітність людини, забезпечуючи умови для повної інтеграції осіб з особливими потребами

Питання — відповіді

ЩО ТАКЕ ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНІ ЦЕНТРИ?

Інклюзивно-ресурсний центр (ІРЦ) – це установа, створена для забезпечення права на відбуття дошкільної і шкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами віком від 2 до 18 років, а також надає комплексну підтримку та послуги дітям з інвалідністю та їхнім сім'ям.

У таких центрах фахівці зі спеціальною освітою проводять комплексне психолого-педагогічне оцінювання розвитку дітей, надають психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги, а також систематичну та кваліфіковану підтримку дітям з особливими освітніми потребами та їхнім батькам.

ХТО ВИЗНАЧАЄ, ЩО ДИТИНА МАЄ ОСОБЛИВІ ОСВІТНІ ПОТРЕБИ?

Інклюзивно-ресурсні центри визначають категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів), ступінь їхніх проявів та рівень підтримки дітей з ООП.

На основі цього висновку батьки мають право обрати подальший заклад освіти, освітню програму, вид і форму здобуття освіти. За наявності достатньої кількості дітей з ООП та ресурсів школа чи дитячий садочок, до якого звернулися батьки дитини з ООП, має створити інклюзивний клас або групу.

Окрім цього, фахівці ІРЦ зможуть також відстежувати прогрес дитини з ООП та надавати подальші рекомендації щодо навчання та соціалізації.

ЯКА РІЗНИЦЯ МІЖ СПЕЦІАЛЬНИМ ТА ІНКЛЮЗИВНИМ КЛАСОМ?

Спеціальний клас – це окремий клас, що утворюється у закладі загальної середньої освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

Інклюзивний клас – це клас у закладі загальної середньої освіти, у якому серед інших учнів навчаються діти з особливими освітніми потребами.

Навчатися в інклюзивному чи спеціальному класі обирають батьки, проте у деяких випадках спеціальні класи мають більше можливостей для забезпечення можливостей повноцінного розвитку у комфортному темпі. Наприклад, дитині з порушенням слуху буде важко навчатися в одному темпі з дітьми в інклюзивному класі, проте у спеціальному класі поміж однокласників з однаковими порушеннями вони зможуть більш ефективно навчатися та реалізовувати свій потенціал.

Навчання у спеціальних класах також не перешкоджає процесу соціалізації дітей. У спеціальних класах діти з ООП здобувають освіту в спеціально створених умовах зі спеціальними педагогами, які використовують індивідуально підібрані методики навчання з урахуванням всіх потреб та можливостей дитини.

ЯКА МІНІМАЛЬНА НАПОВНЮВАНІСТЬ СПЕЦІАЛЬНОГО КЛАСУ?

Щоб утворити спеціальний клас, має бути понад 50% дітей від максимальної наповнюваності, визначеної Порядком.

Наповненість груп у садочках визначається 14 статтею Закону України «Про дошкільну освіту». У ній прописано, що максимальне наповнення групи:

до 1 року – до 10 дітей

1–3 роки – до 15 дітей

3–6(7) років – до 20 дітей

Також окремо зазначено наповненість для різновікових груп (до 15 дітей) та з короткотривалим і цілодобовим перебуванням (до 10 дітей). В оздоровчий період можливі групи до 15 дітей, а в інклюзивних групах можуть бути не більше ніж 3-ох дітей з ООП.

ХТО БУДЕ ЗАЙМАТИСЯ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ? ЧИ МАТИМУТЬ ЦІ ЛЮДИ СПЕЦІАЛЬНУ КВАЛІФІКАЦІЮ?

В організації освітнього процесу для дитини з ООП будуть брати участь:

- Учитель, який безпосередньо відповідає за організацію освітнього процесу дитини з урахуванням її потреб та можливостей
- Асистент учителя/вихователя, який допомагає організувати освітній процес, підготувати та адаптувати матеріали для дитини, які зроблять процес навчання максимально ефективним
- Асистент дитини, який, якщо потрібно, допоможе задовольнити всі фізичні та соціальні запити дитини.

Асистент вчителя/вихователя обов'язково має педагогічну освіту або вищу освіту та відповідну кваліфікацію для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. У той час асистентом дитини може бути соціальний робітник, батьки дитини чи уповноважені батьками / іншими законними представниками особи.

ХТО ФІНАНСУЄ ПІДТРИМКУ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ ЗГІДНО З ЦЬЮ СТРАТЕГІЄЮ?

Щороку з державного бюджету виділяється субвенція на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами.

Зворотний зв'язок

mon.gov.ua

